

Jah. 24/9-55

Inventarieförteckning över de fasta fornlämningarna i Nagu socken.
=====

Georg Mickelson.

I

Innehållsförteckning.

Förord	II - III
Bronsåldersfynd	sid 1.
Ryssugnar	sid 5.
Jungfrudanser	sid 6.
Kasberg	sid 6.
Fornborg	sid 7.
Bötesberg	sid 7.
Stenbarriär	sid 8.
"Runskrift"	sid 8.

Till denna berättelse bifogas 1 st. ekonomisk karta, 1 st. tryckt inventeringskatalog^{x/}, 9 st fotografikartonger med tillhörande negativ.

x/ printen 2.2.1977 LS

Förord.

Under sistlidna mars mottog undertecknad av Norden-skiöld-Samfundet i Finland ett stipendium om 50.000 mk för inventering av de fasta fornlämningarna i Nagu socken. Själva fältarbetet har jag utfört under tiden 10/7 - 15/8 1955. Uppgifter om fynd och fyndplatser har jag inhämtat dels ur det material, som Arkeologiska Kommissionen ställt till mitt förfogande, dels ur Album I, utgivet av Nagu ungdomsförening, tryckt i Åbo 1915. En stor del av fynden har jag dock kommit på genom intervjuer med ortsbefolkningen. Notiser och artiklar om inventeringen har ingått i tidningspressen (Hufvudstadsbladets B-upplaga, Åbo Underrättelser och Turun Sanomat) under den tid fältarbetet gjordes.

Fältarbetet har jag utfört på ort och ställe. Under arbetet har jag följt de direktiv, som Arkeologiska Kommissionen ger i sin tryckta inventeringskatalog. För bronsåldersperioden har jag räknat med en höjning av 16 m av den nuvarande vattennivån. I allmänhet torde man kunna säga, att alla hittills påträffade bronsåldersgravar i Nagu fyller måttet i nämnda avseende. Under inventeringen har det framkommit 48 fynd, omfattande 28 st. bronsåldersgravar, 6 st. s.k. ryssugnar, 5 st. jungfrudanser, 5 st. kasberg, 1 st. fornborg, 1 st. bötesberg, 1 st. stenbarriär och 1 " runskrift ". I denna inven-

III

tarieförteckning upptas fynden i geografisk följd från öster mot väster.

Pargas i september 1955.

Georg Mickelson.

Denna berättelse bygger på de uppgifter, som finns i den tryckta inventeringskatalogen. Vid ett närmare studium av de enskilda fynden bör denna anlitas.

Bronsåldersfynd.

533 01 0012 1. Bronsålderskummel. № 22. 6 m i diam. $\frac{1}{2}$ m högt. Runt. Vål bevarat. Beläget i Sandö by, på Storgård Österstu 2's marker, ägare forstrådet Ilmari Kalkkinen.

533 01 0012 2. Bronsålderskummel. № 23. 2-3 m i diam. $\frac{1}{2}$ m högt. Ovalt. Byggt av kantiga stenblock. Vål bevarat. 8 m n.v. fr. № 22. Beläget som föreg.

533 01 0013 3. Bronsålderskummel. № 24. 6-7 m i diam. 1 m högt. Runt. Synnerligen väl bevarat. 200 m v. fr. № 22. Beläget som föreg.

533 01 0011 4. Bronsålderskummel. № 21. 32 m långt. 5-6 m brett. 1 m högt. Större stenar i ändarna, mindre i mitten. Flere gropar i röset. Rektangulärt. Rätt kraftigt demolerat. Beläget som föreg.

533 01 0010 5. Bronsålderskummel. № 20. 50 m långt. Högre och en aning bredare i ändarna. 3,75 m brett. I ändarna 5-6 m brett. Rektangulärt. $\frac{1}{2}$ m högt i mitten. 1 m högt i ändarna. Vål bevarat. Beläget i Sandö by, på Niemelä gårds marker, ägare forstrådet Ilmari Kalkkinen.

533 01 0003 6. Bronsålderskummel. № 2. 5 m i diam. 1 m högt. Runt. Kraftigt demolerat. Beläget i Prostvik by, på Kantola gårds marker,

ägare Valfrid Tamanen.

533 01 0003 7. Bronsålderskummel. № 3. 6-7 m i diam. 1½ m högt. Runt.
Tätt invid № 2. Kraftigt demolerat. Beläget som föreg.

533 01 0003 8. Bronsålderskummel. № 4. 4 m i diam. ½ m högt. Runt. Syn-
nerligen kraftigt demolerat. C:a 50 m v. fr. № 2. Beläget som
föreg.

533 01 0002 9. Bronsålderskummel. № 1. 5 m i diam. 1 m högt. Runt. Grop
i mitten. Yttersta kanten rätt väl bevarad. Röset rätt väl be-
varat. Beläget i Prostvik by, på Kekuvik parcells marker, ägare
Helmer Andell. 633 01 0002

533 01 0023 10. Bronsålderskummel. № 42. 22 m långt. 3 m brett. 25-50 cm
högt. Rektangulärt. Högre och bredare i ändarna. Rätt väl be-
varat. Beläget i Källdinge by, på Källdinge gårds marker, ägare
Gustav Eriksén.

533 01 0005 11. Bronsålderskummel. № 8. 15-18 m i diam. 3 m högt. Rätt
stor grop i centrum. Denna når inte till bottnet på röset. De-
molerat. Beläget i Simonby by, på Nagu kommuns marker.

533 01 0006 12. Bronsålderskummel. № 9. 12 m i diam. 1 m högt. Runt.
Grop i mitten. Demolerat. Beläget i Simonby by, ägare Verner
Westerholm.

533 01 0007 13. Bronsålderskummel. № 10. 5 m i diam. ¾ m högt. Runt.
Grop i mitten. Demolerat. Beläget i Hangslax by, på Hangslax
Östergårds marker, ägare Viktor Fredriksson.

533 01 0007 14. Bronsålderskummel. № 11. 8-9 m i diam. 1 m högt. Runt.

Mycket väl bevarat. 2 m NNO fr. № 10. Beläget som föreg.

533 01 0007 15. Bronsålderskummel. № 12. 5 m i diam. 3/4 m högt. Runt.
Mycket väl bevarat. 12 m NV fr. № 10. Beläget som föreg.

533 01 0007 16. Bronsålderskummel. № 13. 17 m långt. 3-4 m brett. 1/2 m
högt. Rektangulärt. Väl bevarat. C:a 10 m VSV fr. № 12. Belä-
get som föreg.

533 01 0007 17. Bronsålderskummel. № 14. 9 m långt. 3 m brett. 1/2 m högt.
Rektangulärt. Väl bevarat. C:a 20 m SV fr. № 10. Beläget som föreg.

533 01 0004 18. Bronsålderskummel. № 7. 11-12 m i diam. 1 m högt. Runt,
Tre gropar i röset. Vid rösets SÖ sida en, ett par meter lång,
en aning i båge gående gång. Gången c:a 1 m bred, stenrader på
sidorna, flata stenar i gångens mitt. Röset demolerat. Beläget
i Simonby by, ägare Nagu kommun.

533 01 0009 19. Bronsålderskummel. № 16. 19 m långt. 2 1/2 m brett. 1/2 m högt.
Rektangulärt. Högre i ändarna. Väl bevarat. Beläget i Dalkarby by,
på Östergårds marker, ägare August Hendriksson.

533 01 0008 20. Bronsålderskummel. № 15. 9 m i diam. 1 m högt. Runt. Grop
i mitten. Rätt väl bevarat. Beläget i Ernholm by, på Ernholm gårds
marker, ägare Frida Boström.

533 01 0024 21. Bronsålderskummel. № 43. 6 m i diam. 3/4 m högt. Runt.
Rätt väl bevarat. Beläget i Ytterholm by, på Grannas gårds mar-
ker, ägare Viktor Hendriksson.

533 01 0022 22. Bronsålderskummel. № 41. 9 m långt. 3 1/2 m brett. 1/2 m högt.
Rektangulärt. Väl bevarat. Beläget i Finby by, på Södergårds mar-

ker, ägare Linda Alitupa.

533 01 0014 23. Bronsålderskummel. № 26. 5-6 m i diam. $\frac{1}{2}$ m högt. Runt. Demolerat. Beläget i Sellmo by, på Västergårds marker, ägare Åke Engström.

533 01 0015 24. Bronsålderskummel. № 27. 10-11 m i diam. $1\frac{1}{2}$ m högt. Runt. Stenarna förefaller att ha varit radade i koncentriska cirklar. Flera vackra rader syns. Några mindre gropar i röset. Röset väl bevarat. Beläget i Tackork by, på Tackork gårds marker, ägare Erik Fagerlund.

533 01 0015 25. Bronsålderskummel. № 28. 5-6 m i diam. $\frac{1}{2}$ m högt. Runt. Kraftigt demolerat. C:a 100 m ö. fr. № 27. Beläget som föreg.

533 01 0016 26. Bronsålderskummel. № 29. 5 m i diam. $\frac{1}{2}$ m högt. Runt. Rätt väl bevarat. C:a 125 m ö. fr. № 28. Beläget som föreg.

533 01 0017 27. Bronsålderskummel. № 30. 12-13 m i diam. $1\frac{1}{2}$ m högt. Runt. Stor grop i mitten. Rätt väl bevarat. Beläget i Sydänperä by, på Norrgårds marker, ägare Alf Jansson.

533 01 0017 28. Bronsålderskummel. № 31. 12 m i diam. $1\frac{1}{2}$ m högt. Runt. Grop i mitten. Väl bevarat. C:a 75 m SV om № 30. Beläget som föreg.

Andra fynd.

Ryssugnar.

- 533 01 0024 1. № 40. 2m x 2m. 1m högt. Endast några meter ovan vattennivån. Rätt väl bevarat. Beläget i Sjalö by, på holmen Korsgrund, ägare Gustav Petter Blomqvist.
- 533 01 0020 2. № 36. 1½m x 1½m. C:a 8m ovan vattennivån. Ugnsmynningen mot söder. Sprickor på inre sidan av stenarna. Valvet insjunket. Kraftigt demolerad. Beläget i Finby by, på ön Kaiplot, ägare Gösta Ek.
- 533 01 0020 3. № 37. 2m x 2m. Ugnsmynning mot söder. Rektangulär innandöme. Valvet insjunket. Rätt väl bevarad. C:a 10m NO om ryssugn № 36. C:a 10m ovan vattennivån. Beläget som föreg.
- 533 01 0020 4. № 38. 2m x 2m. Rektangulärt innandöme. Ugnsmynningen mot SO. Valvet insjunket. Rätt väl bevarat. C:a 15m N om ugn № 37. 14m ovan vattennivån. Beläget som föreg.
- 533 01 0020 5. № 39. 2m x 2m. Rektangulärt innandöme. Ugnsmynningen mot S. Valvet insjunket. Rätt väl bevarat. C:a 14m ovan vattennivån. Alldeles invid ugn № 38. Beläget som föreg.
- 533 01 0012 6. № 32. 2m x 1½m. ¾m högt. Man kan skönja en ugnsmynning. Sprickor på inre sidan. Valvet insjunket. Rätt kraftigt demolerad. C:a 13m ovan vattennivån. Beläget i Kvivlax by, på Österstu's marker, ägare Westerbys sterbhus.

Jungfrudanser.

- 533 01 0001 1. № 25. 14m i diam. På kala berget. Stenarna är i allmänhet något mindre än ett manshuvud. En större sten i mitten. Rund. Mycket väl bevarad. Belägen i Finby by, på Hvits gårds marker, ägare Gösta Ek.
- 533 01 0025 2. № 44. 9m i diam. Byggt av vanliga strandstenar. Rund. En smula skadad. C:a 5m ovan vattennivån. Belägen i Högsar by, på Högsar gårds marker, ägare fru Schauman.
- 533 01 0026 3. № 45. 10m i diam. Större sten i mitten. Ganska skadad och mossbelupen. C:a 7m ovan vattennivån. Belägen i Puotuis by, på ön Qvesår, ägare Tage Malmfelt.
- 533 01 0019 4. № 34. 11½m i diam. 11 ringar. Rund. Ingången fr. S. Består av mindre och större stenar. Mycket väl bevarad. Belägen i Kvivlax by, på Halsholmen, ägare Westerby's sterbhus.
- 533 01 0013 5. № 35. 4-7m i diam. Rätt små stenar. Rätt kraftigt demolerad. C:a 75m SV om jungfrudans № 34. Belägen som föreg.

Kasberg.

- 533 00 0001 1. № 5. 62m högt. Benämns "kasberget, kaasivuori". Beläget i Prostvik by, på Norrbys marker, ägare af Schulténska sterbhuset.
- 533 00 0002 2. № 18. Benämns "kasberget". Beläget i Gyttja by, på Väster-

gårds marker, ägare Gunnar Pettersson.

533 00 003 3. № 47. Benämns "kaslot", på kartan = Karsluoto. En holme med höga branta stränder. Belägen i Puotuis by, äges samfällt av bönderna i Puotuis.

533 00 004 4. № 48. C:a 25m högt. Benämns "kasberget". Beläget i Nötö by, på Norrgrannas marker, ägare John Mattsson.

533 00 005 5. № 33. Benämns "kasan". En nästan 3 km lång och ungefär 500m bred holme. Belägen i Krokby by, äges samfällt av bönderna därstädes.

Fornborg.

533 01 027 1. № 6. Benämns "Born- eller Borgholmen". Holmen har ypperliga naturliga förutsättningar för att vara en fornborg. Holmen är rätt hög, c:a 200m i diam. och har mycket branta väggar. Man kommer upp på den endast från SO. Ett uttorkat kärr finns mitt på ön. I SO på ~~B~~ergets krön kan man skönja två stenrader, som eventuellt kan ha tjänat som skydd för uppgången till berget. Stenraderna är inte så väl bevarade. Holmen är belägen i Hangslax by och äges av finska staten.

Bötesberg.

533 00 006 1. № 17. Benämns "Bötesberget" eller "Paitalbötet", efter ett torp vid berget, som heter Paital. C:a 45m högt. Enligt sägnen kastades fysiskt undermåliga barn (enligt en annan version: missdådare) ned i en klyfta i berget. Beläget i Högsar by, på Hög-

sar gårds marker, ägare Dagny Schauman.

Stenbarriär.

533 00 0007 l. № 19. 15m lång i en svag cirkel. 3/4m högt. 2 stenrader på varandra. I öst - västlig riktning. I rätt gott skick. Man känner inte till, att barriären skulle vara någon gräns av något slag. Ser ej ut som en stengärdesgård. C:a 20m ovan vattennivån. Belägen i Gyttja by, på Östergårds marker, ägare Sergej Andersson.

"Runskrift".

533 00. 0008 l. № 46. Tre grupper av tecken. Tecknens höjd varierar mellan 20-30 cm. Teckengrupporna i rad efter varandra, inristade i en ungef. 1m bred ådra av en hårdare stenart än omgivningen. "Runskriften" är en smula skadad. C:a 7m ovan vattennivån. Belägen i Mielis by, ägare S. Nyström.

18903

Br. grav n° 1.
Wage, Prostvik.

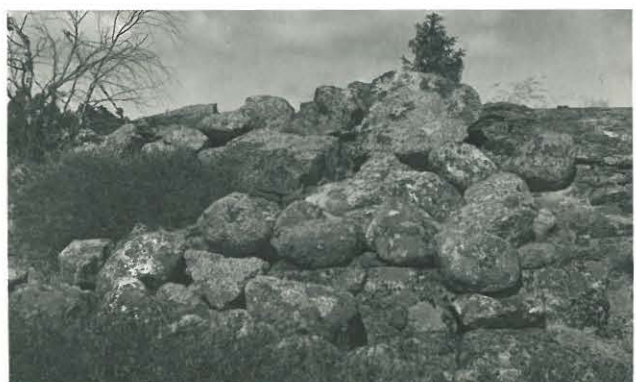
18904

Br. grav n° 2.
Wage, Prostvik

18905

Br. grav n° 3.
Wage, Prostvik.

18906

Br. grav n° 4.
Wage, Prostvik.

18907

Fornborg n° 6.
Wage, Hvangslax.

18908

Fornborg n° 6.
Wage, Hvangslax.

18909
Fornborg n° 6.
Wagu, Hangslat.

18910
Fornborg n° 6.
Wagu, Hangslat.

18911
Pt. grav n° 7.
Wagu, Simonby.

18912
Pt. grav n° 7.
Wagu, Simonby.

18913
Pt. grav n° 8.
Wagu, Simonby.

18914
Pt. grav n° 8.
Wagu, Simonby.

18915

Pt. gran n° 9.
Wagu, Simonby.

18916

Pt. gran n° 10.
Wagu, Hangstak.

Pt. gran n° 11.
Wagu,

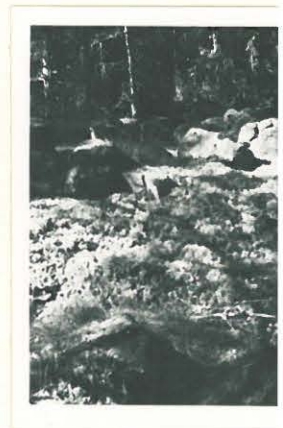
18918

Pt. gran n° 12.
Wagu,

18920

Pt. gran n° 13.
Wagu,

Pt. gran n° 14.
Wagu,

18930-18922

Pt. grav n° 15.

Waga, Sankholm.

18931-18923

Pt. grav n° 16.

Waga, Salkarby.

Pt. grav n° 17.

Waga, Gy.

18933-18925

Pt. grav n° 20.

Waga, Sands.

18934-18926

Pt. grav n° 20.

Waga, Sands.

Pt. grav n° 20.

Waga, Sands.

18928

Pr. grav n° 20.

Wagu, Sandö.

18929

Pr. grav n° 21.

Wagu, Sandö.

18930

Pr. grav n° 22.

Wagu, Sandö.

18925 18931

Pr. grav n° 23.

Wagu, Sandö.

18926 18932

Pr. grav n° 24.

Wagu, Sandö.

18927

Jungfruclans n^o

Wagu, Finby.

575

18936

Ps. gran n° 26.

Wagu, Sellmo

18937

Ps. gran n° 27.

Wagu, Trackork.

18938

Ps. gran n° 28.

Wagu, Trackork.

18939

Ps. gran n° 29.

Wagu, Trackork

18940

Ps. gran n° 30.

Wagu, Sydåmperen.

18941

Ps. gran n° 31.

Wagu, Sydåmperen.

18942

Bl. grav n° 31.

Wagu, Sydängern.

18943

Ryssugn n° 32.

Wagu, Kvistax.

18944

Jungfrudans n°

Wagu, Kvistax.

18945

Jungfrudans n° 34.

Wagu, Kvistax.

18946

Jungfrudans n° 35.

Wagu, Kvistax.

18947

Jungfrudans n° 35.

Wagu, Kvistax.

18948

Ryssugn n° 36.

Wagu, Finby.

18949

Ryssugn n° 37.

Wagu, Finby.

18950

Ryssugn n° 38.

Wagu, Finby.

18951

Ryssugn n° 39.

Wagu, Finby.

18952

Ryssugn n° 40.

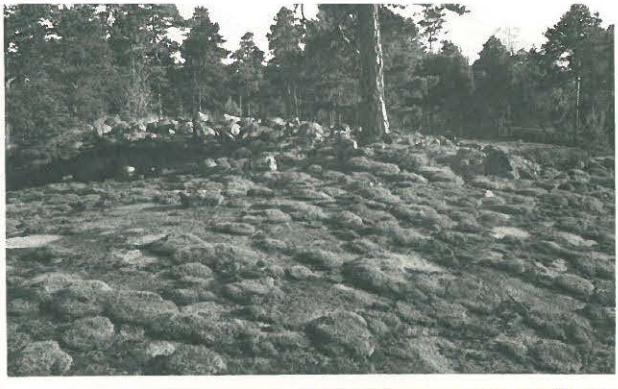
Wagu, Själö.

18953

St. grav n° 41.

Wagu, Finby.

18954

Pr. grav n: 42.
Wagu, Kärdlinge.

18955

Pr. grav n: 43.
Wagu, Ytterholm.

18956

Jungfrudans n: 5.
Wagu, Högare.

18957

"Runskrift" n: 46.
Wagu, Mickis

18958

"Runskrift" n: 46.
Wagu, Mickis.

18959

"Runskrift" n: 46.
Wagu, Mickis

"Runskrift" n: 46. →

Foto: Gunn Mickis